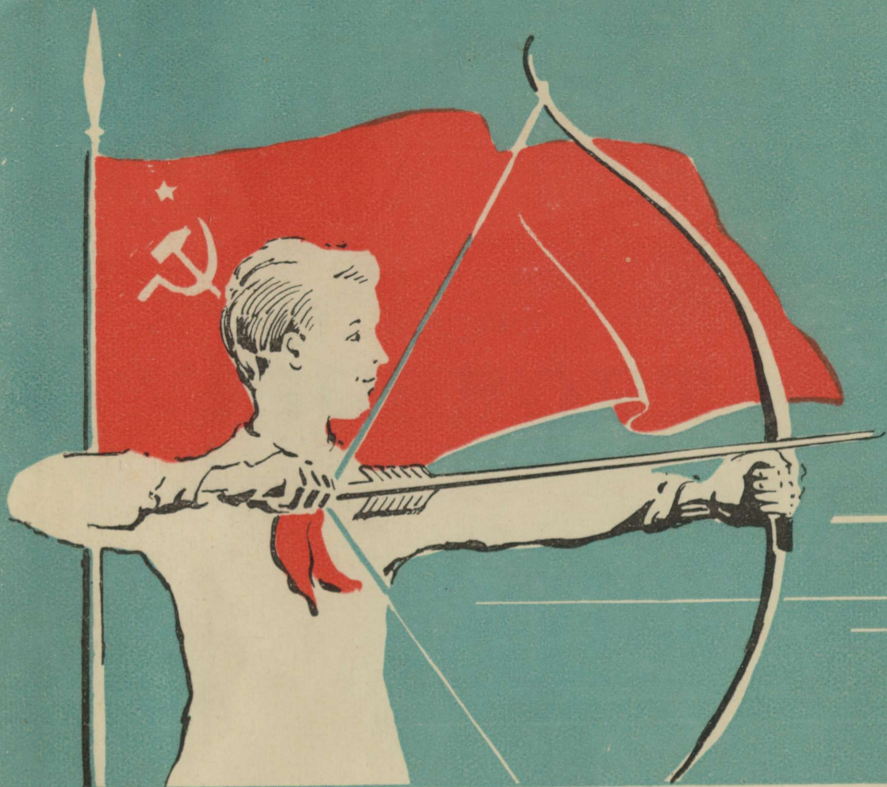

A-16635

21. X 47

VIBUSPORT

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“ 1947

ALEKSANDER MÖLDROO

VIBUSPORT

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN

1947

13151
A-16635

VIBUSPORT

EESSÕNA

Vibusport on noorte sport. Selle vastu tunnevad huvi kooliealised noored, eeskätt pioneerid, kes kõige innukamalt ja järjekindlalt tegelevad kõigi spordialadega. Vibuspordi vastu tunnevad huvi need tuhanded pioneerid, kes pole veel küllalt vanad selleks, et tulirelvaga minna laskerajale.

Vibusport on aga ka laskesport. See harjutab vastavalt lihastikku ja silma, õpetab ergukava valitsemist. Vibusport annab ka esimesed teadmised laskedistsipliinist. Igasugust laskemist sihti, tabamist märki on vibust muidugi raskem saavutada kui tulirelvast. Ja just seetõttu on vibusport noortele treeninguks eriti kasulik. Peale selle on vibuspordivahendeid kerge saada. Need võib ka ise valmistada ja need ei ole kulukad. Vibuspordi harrastamiseks ei ole vaja erilisi laskeradu.

Seni ei ole vibusport meie noorsoo hulgas kuigi palju levinud. See on aga seda väärt, et sellele suuremat tähelepanu pöörataks, eeskätt pioneeriorganisatsioonides. Me tahame igast poisist kasvatada eeskujuliku laskuri. Selle eesmärgi huvides on kasulik, et poiss selles eas, mil talle tulirelva kätteandmine on veel varajane, tegeleks vibusportiga. Viimane omab hinnatavaid kasvatuslikke omadusi.

Nõukogude spordi ülesandeks on kehaliselt tervete ja tugevate, elujulgete, endasse uskuvate ja raskusi mittekartvate inimeste kasvatamine, kes oleksid eesrindlikud töös ja igaükselt ette valmistatud meie sotsialistliku kodumaa kaitseks.

Käesolev brošüür sisaldab põhilisi praktilisi juhendeid vibusporti tarvete valmistamiseks, rakenduslikke juhendeid laskmiseks ja vibusportimängude korraldamiseks. Kuidas vibusport muuta laialdaselt harrastatavaks ja kuidas selle vastu äratada noorte, eriti pioneeride huvi, see on vastavate organisatsioonide ülesanne.

AUTOR

VIBU VALMISTAMINE

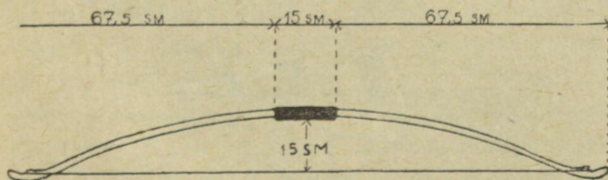
PUUVIBU VALMISTAMISE EELTOOD

Kuidas endale kodusel viisil valmistada hea, korralik vibu, mis tugevuselt ja laskevõimelt oleks kohane laskeharjutusteks ja -võistlusteks?

Parimaid vibuliike on sirge puust kepp, mille pikkus on 150 sm (joon. 1). Vibu keskosa, mis laskevalmis olles on kumer ja millest me hoiame vibu käes, moodustab käepideme. Puuosa peeneneb käepidemest otste poole. Neid vibu otsi nimetatakse vibusarvedeks. Kumer käepideme osa on laskmise ajal laskuri poole ja vibu selg (välispoolne pind) on juhitud laskesuunas. Vibu servi ühendab vibunöör.

MISSUGUSED PUUD SOBIVAD VIBU VALMISTAMISEKS

Niisuguseid puusorte on rohkesti. Meil tuleb muidugi arvestada peamiselt neid puusorte, missuguseid leidub meie metsades.

Joon. 1

Kadakas kasvab kõikjal kodumaa metsades. Et pik-
kade ja sirgete kadakatüvede leidmine on raske, siis võib
vibu valmistada ka kahest kokkuliidetud kadakatüvest. All-
pool anname selleks juhendeid.

Peale kadaka võib vibupuu valmistamiseks kasutada
veel pihlakat, sarapuud, vahtrat, saart ja teisi puid.

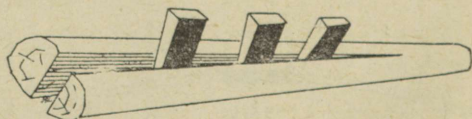
Kui sobivat puud pole võimalik hankida puutööstusest,
tuleb teha matk metsa. Metsast toodud puu on vaja lõhki
ajada ja üheks kuuks kuivama panna.

Vibuks määratud puid ei tohi mingil tingimusel päi-
kese käes kuivatada. Kui pole kannatust puu aeglast kui-
vamist ära oodata, võib seda kuivatada 5 kuni 6 päeva
kestel ka praeahjus. Niisugune kiirkuivatamine ei ole siiski
soovitav, sest ebaühtlasel ja kiirel kuivatamisel võivad
puus tekkida lõhenemised, mis lühendavad vibu iga ja hal-
vendavad lasketagajärgi.

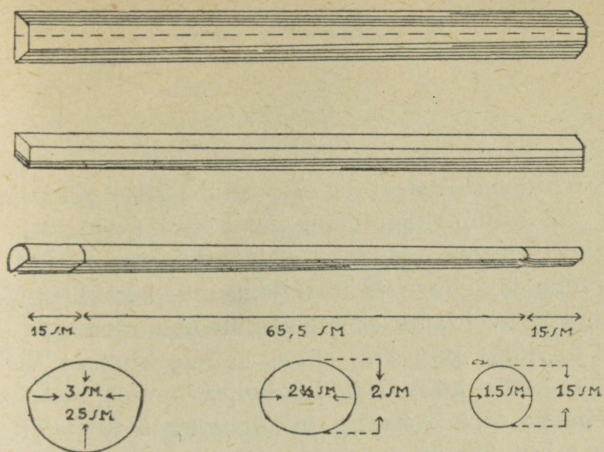
VIBU VALMISTAMINE KAHEST OSAST

Kui meil ei õnnestu leida metsast sirget 150 sm pikkust
kadakatüve, tuleb otsida selle asemel lühem, 1 meetri pik-
kune, 6 × 6 sm jämedune puutüvi, millest pärast kokkuliit-
mist saaks 150 sm pikkuse vibu. Säärast puud on juba ker-
gem leida. Selle puutüve lõhestame kodus kirve, haamri
ja kiilukeste abil (joon. 2) ja paneme kuuks ajaks kuivama.

Kui puu on hästi kuiv, asume vibu valmistamisele. Kõige-
pealt eemaldame ettevaatlikult koore, mis on puu külge

Joon. 2

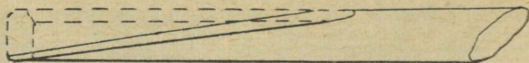
Joon. 3

kuivanud. Koorimisel peame silmas, et puupinnal ei tekiks sigavaid lõikeid. Kui puupind on muhklik ja kare, tuleb see klaasitükikesega siledaks voolida.

Eemaldanud puult koore, märgime kohe pooleksaetud osale vibu mõõted. Pliiatsi ja joonlaua abil tõmbame puu külgedele täpselt keskelt nn. vibu telje jooned. Järgnevalt mõõdame telje joontelt (jutt on kahest vibuosast, mis hiljem kokku liidetakse) kõrvale ühes otsas 1,5 sm ja teises 0,15 sm.

Need ühendame sirgjoonega. Sellega saame vibu selja laiuse mõõted. Puu külgedelt hõõveldame kuni märgitud jooneni ära üleliigse osa. Nii toimime mõlema pooleksaetud liistuga. Nüüd saame kaks 1 meetri pikkust liistu, mille ühed otsad on laiemad — 1,5 sm, ja teised kitsamad — 0,75 sm.

Liistude külgedele märgime vibu üksikute osade jämeduse. Selleks tuleb mõlema liistu jämedamast otsast piki juba märgitud joont mõõta 15 sm pikkuse käepideme

Joon. 4

osad. Käepideme otstest laseme alla 2,5 sm pikkused ristjooned. Nii saame käepideme jämeduse (joon. 3).

Liistude kitsamate otste külgedel mõõdame aga 1,5-sm-lise vibusarvede jämeduse ja ühendame need kaks punkti joonega ning hõoveldame ettevaatlikult käepideme ja sarvede osadest üleliigse puu ära, andes sellele kumera kuju.

Kui puudub hõovel ja hõovelpink, võib seda niisama hästi teha ka terava noaga, ainult vestata tuleb ettevaatlikult, et mitte üle minna märgitud joontest.

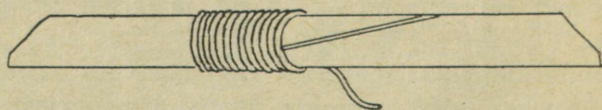
Nii on meil käes kaks vibusarve kahe käepideme poolega, millest kokkuliitmise teel saame vibu.

KUIDAS LIITA VIBUPOOLI

Hõovli või noa abil lõikame ettevaatlikult käepideme osad, ühel vibupoolel selja ja teisel n. ö. kõhu (pind, mis jääb laskuri poole) poolt libamisi, nii et mõlemad sarved ühendamisel täpselt ühtuksid (joon. 4).

Uhendades need vibupooled ehk -sarved saame vibu, mille pikkus on umbes 170 sm. Et saada ülalmainitud 150 sm pikkust vibu, saame mõlemast otsast 10 sm maha.

Et ühendus oleks kindlam, hõõrume viiliga lõikepinna hästi karedaks või teeme noaga täkiliseks. Nüüd võõpame

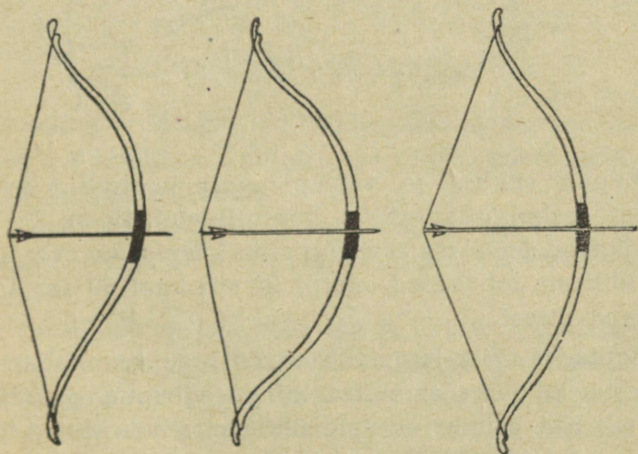

Joon. 5

need kohad kolm korda liimiga üle, pigistame hõõvelpingil ühendamisel kõvasti kokku ja jätame nii kolmeks päevaks seisma. Kui liim on liidetud kohal kuivanud, tuleb käepide tugevasti mähkida kahekihilise nõormähisega, milleks sobib peenike, kuid vastupidav piginöör (joon. 5).

Kui vibupuu on valmis, katsetame selle painduvust. Selleks ühendame vibusarved ajutise nõoriga. Et nõöri paremini kinnitada, teeme sarvedele väikesed lõiked — nõöri kinnituspesakesed. Puu painduvaks harjutamine peab toimuma ettevaatlikult, sest puu võib järsu tõmbe tagajärjel kergesti murduda. Kui vibu osutub liiga paindumatuks, tuleb, jällegi äärmise ettevaatlikkusega, vibu kõhupooletl klaasiga eemaldada mõned puukihid. Ühtlasi peab valvama, et vibu ei muutuks liiga painduvaks.

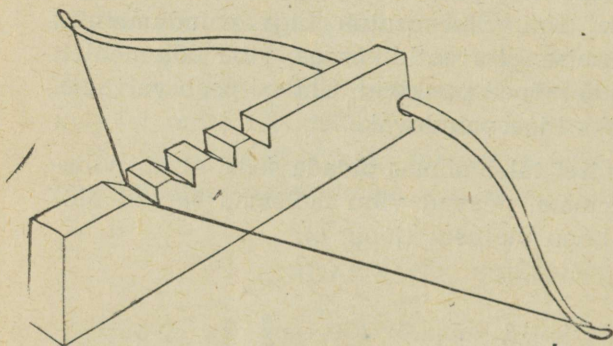
Vibupuu silumisel tuleb silmas pidada seda, et kui vibunöör pingule tõmmata, peavad vibu mõlemad sarved ühtlaselt painduma kogu ulatuses (joon. 6).

Joon. 6

Sarvede ühtlane tasakaalustatud painduvus annab vibule korrapärase tõukejõu, mis on väga tähtis märkilaskmisel.

13—14-a. poistele peaks vibu tõmbejõud võrduma keskmiselt 3—4 kilogrammiga, s. o. kui pingutada vibunööri kuni 60 sm noole pikkusest, tuleks tarvitada jõudu, mis võrdub 3—4 kg tõstmisega. Vibu tõmbejõudu saab kontrollida, kinnitades vibunööri külge kaalupommi; sama saab teha ka vedrukaalu või dünamomeetriga.

Joon. 7

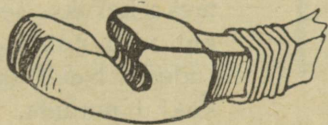

Joon. 8

Vibupuu sitkuse ja vastupidavuse kontrollimiseks on soovitatav valmistada eriline kontroll-laud (joon. 7). Laua otsa lõigatud õnarusse asetame vibu käepideme osa ja laua sisse lõikame lohukesed, alates 20 sm kuni 60 sm kauguseni laua otsast.

Pingutades järk-järgult vibunööri ja kinnitades seda lohukeste külge, saame kontrollida vibupuu painduvuse omadusi. Kui painduvus pole ühtlane, silume puud klaasi või mõne terariistaga. Mingil tingimusel ei tohi siluda vibu selga, sest see põhjustaks puukihtide eraldumist (joon. 8).

Vibunööri kinnitamiseks tuleb teha sarve otstesse risti-käiv õnarus; see on vajalik selleks, et vibunöör tõmmete juures kinnituskohalt ära ei nihkuks. Et vältida sarvede lühenemist, tuleb sarve otsad vibupuu valmistamisel jätta külgedelt veidi laiemaks — 2 sm pikkuselt umbes 2—3 sm (joon. 9).

Joon. 9

See peenem osa, mis laieneb otste ja käepideme suunas, tuleb ümbritseda peene, kuid vastupidava nõoriga kahes kihis ühe sentimeetri ulatusel (nagu on näha joon. 9).

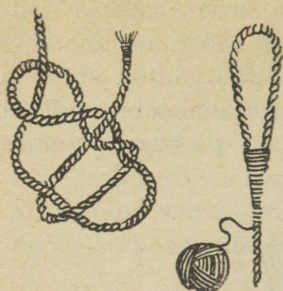
Piginöör silutakse vahaga ja puupulgakesega, nii et see moodustaks ühtlase rõnga. Kogu vibupuu hõõrume liivapaberiga siledaks ja katame selle kas šellaki või piirituslakiga.

VIBUNÖÖRI VALMISTAMINE

Tavaline nõör ei kõlba vibule, sest et see rebeneb juba esimesel pingutusel. Millest siis tuleks valmistada vibule hea ja vastupidav nõör?

Vanasti, kui vibu asendas lahingus tulirelva, valmistati vibunöör loomasoontest või põimitud jõhvidest ja lina-kiust.

Meie vibule on aga kohasem ja lihtsam valmistada nõör vastupidavatest pigitatud niitidest, mida kingsepääd tarvita-
vad. Pingutatult peaks vibunöör olema vibupuust veidi lühem, millele lisame 40 sm sõlmedeks ja kinnitamiseks. Seega oleks vibunöör 190 sm pikk. Nüüd hangime endale niiti ja 2 naela. Naelad lööme kas laua või pingi külge

Joon. 10

190 sm kaugusele üksteisest. Nüüd ajame niipalju niite naeltele, et selle kogu jämedus oleks 2,5—3 mm.

Edasi lõikame ühe naela juures niidid läbi ja jaotame need kolmeks haruks, seejuures iga üksikut niiti puhta vahaga üle hõõrudes. Need kolm haru tuleb kokku punuda.

Saanud kolm kokkupunatud niidiharu, punume need omakorda ühte, vahetame hoolikalt ära ja vibunöör ongi peaaegu valmis. Nööri ühe otsa keerame silmuseks ja põimime kinni. Kinnipõimitud koha ümbritseme tugeva vahatatud niidimähisega (joon. 10). Nööri teise otsa, mis on määratud jäädavalt kinnitamiseks, seome alumise sarve külge sõlme.

Et vältida vibunööri liiga kiiret kulumist noole asetamise kohalt, on see koht soovitatav 10 sm pikkuselt ümbritseda vahatatud niidimähisega. Kui nöör on valmis, riputame selle külge üheks ööks 20 kg raskuse pommi.

Vibunööri teine ots kinnitatakse vibule ainult laskmise ajaks. Pärast laskmist vabastame nööri ülemiselt servalt ja anname vibule „puhkust“. Kui me seda ei tee, siis vibu kaotab varsti painduvuse ja tarviliku sitkuse.

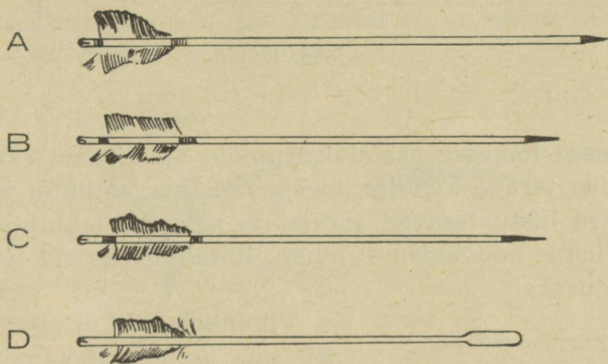
NOOLTE VALMISTAMINE

Noolte valmistamisel tuleb olla eriti hoolas ja tähelepanelik. Kõverate ja halvasti tehtud nooltega on isegi heal laskuril raske märki tabada.

Nooled jagunevad peamiselt kahte liiki: kaugelaskenooled ja sihtnooled.

A — kaugelaskenool, B — sihtnool, C — jahinool (lindude kütamiseks), D — jahinool (oravate jne. kütamiseks; sellel on tõmp ots, et nahka mitte rikkuda).

Nooli võib valmistada männi-, kuuse-, vahtra-, saare- ja kasepuust. Nooled erinevad veel oma saba kujult, teravikult ja pikkuselt (joon. 11).

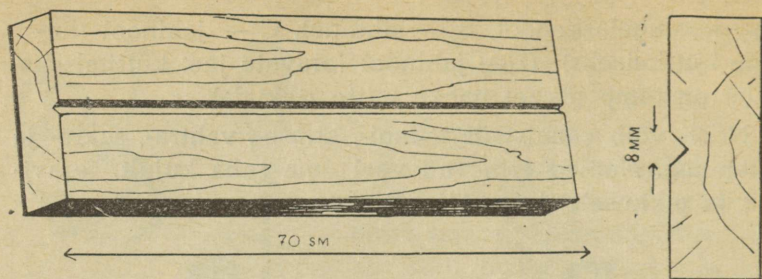

Joon. 11

Kuidas valmistada nooli?

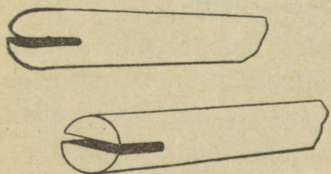
Hangime endale kuiva, õigetoimelise puupaku, mille pikkus on umbes 70 sm. Väga heaks materjaliks noolte valmistamisel on mõnest vanast ehituspalgist saetud puupakk. Paku lõhume liistudeks, mille läbimõõt oleks 1×1 sm. Saadud liistudest valime noolte valmistamiseks sirgemad ja kõvemad.

Valmis nool on sirge, sile ja täiesti ümmargune pulgake, mille läbimõõt on 8 mm. Hea noole saame hõõvliga hõõvelpingil hõõveldades, mitte noaga vestates. Kui hõõvelpink ei ole, võib seda asendada ka lihtne 70 sm pikkune laud. Laua keskosas on kolmekandiline ja 8 mm laiune väljalõige (joon. 12).

Joon. 12

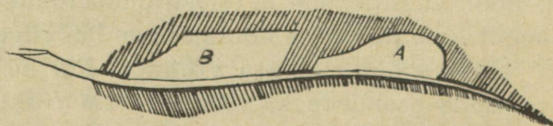
Sellesse lõikesse asetatakse noole valmistamiseks määratud liist terava kandiga ülespoole. Ettevaatlikult hõõveldame ära liistu teravad servad ja saame 8-tahulise liistu. Selle liistu hõõveldame nüüd 16-tahuliseks ja viimaks ümmarguseks.

Joon. 13

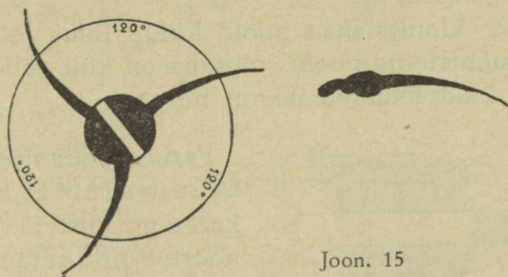
Vibunoole pikkus peab olema 60 sm. Selleks lõikame pulga mõlemast otsast 5 sm maha. Noolepulga viimistlemiseks silume seda liivapaberiga. Noole sabasse viilime kitsa viiliga või saame vineersaega vibunööri jämedusele vastava nn. n o o l e k õ r v a (joon. 13). Noole kõrv

tuleb teha vastavalt puutoimele, et vibunööri tõukel vältida puu lõhenemist.

Joon. 14

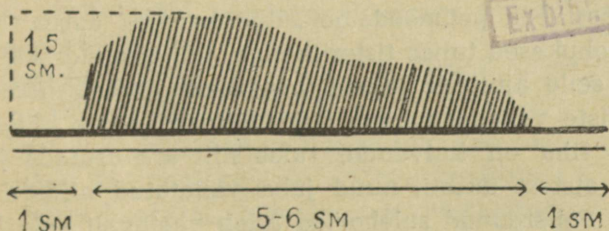
Et noole lennu vähendada õhusurvet, viilime noole saba otsa ümmarguseks (joon. 13). Nüüd kinnitame sabale suled, mis annavad noolele kindla ja õige suuna ja vähendavad tuule mõjutust. Selleks tarvitame kas hane, kalkuni või luige tiivasulgi (joon. 14). Suled kinnitatakse noole sabale kolmest küljest. Need kolm sulge peavad olema linnu ühest ja samast tiivast, mis tagab noolele ühtlase lennu. Suled peavad olema noolele nii kinnitatud, et nende kallak ja suund oleksid ühes sihis (joon. 15).

Joon. 15

Suled kinnitame mitte täpselt noole kõrva juurde, vaid 3 sm ettepoole. Kinnitamine toimub ringilt ühesuguste vahekaugustega nii, et üks sulg oleks täpselt keskel — ristloodis noole kõrvaga (joon. 15).

Kahe teise sule harjad peavad olema kinnitatud nii, et need laskmisel ei riivaks vibu puud.

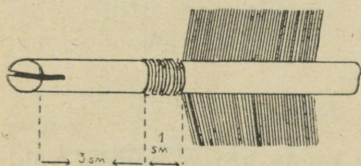
Joon. 16

Sule pikkus on kaugelaske- ja sihtnooltel 5—6 sm, mille harja kõrgem koht — 1,5 sm — on tagumisel osal. Noole sabapoolne suleosa lõigatakse järsult ümarikuks, teraviku-poolne osa aga libamisi madalamaks (joon. 16). Soovitav on sulerootsu ots puhastada, et seda oleks hõlpsam niidi abil kinnitada.

Sulgede kinnitamine noolele toimub kahel viisil:

1) suled kinnitatakse noole saba külge hariliku tislери- liimiga, mis annab noolele kerguse ja kauglennu võime, kuid mis on aga väga tundlik niiskuse vastu;

2) suled kinnitatakse noole külge liimi ja niidi abil. Sel viisil valmistatud noole sulgsaba on küll vähem tundlik niiskusele, kuid lennuvõime on nõrgem.

Joon. 17

Parimaid kinnitusabinõusid on emaliitlak, mis ei karda niiskust. Seda pole aga noortel nii kerge saada ja seetõttu kasutame sulgede kinnitamiseks ülaltähendatud viise. Mõõdame noole sabast 3 sm teraviku poole, märke- gime pliitsiga sule kinnita-

mise kohad ja lõikame terava noaga ettevaatlikult noole sisse väikesed täkked, mis vastaksid kleebitavate sulgede pikkusele (joon. 17).

Pärast seda pehmendame sulge kuumas aurus, katame noole lohukesed tulise tislериiliimiga, ja asetanud sule sinna, seome selle ajutiselt tugeva peenikese niidiga poolesenti- meetriliste vahedega kogu sule ulatuses noole külge.

Kui liim on kuivanud, tuleb niit ära arutada ja sulg rootsu otstest uuesti, nüüd juba vahatatud niidiga, kinni siduda. Säberdunud suleharjad tuleb vastavalt sule loomu- likule kujule kuumas aurus siledaks siluda.

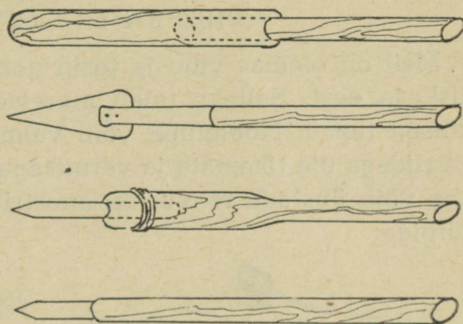
NOOLTE TERAVIKUD

Noolte teravike valmistamisel on sobivaks materjaliks vintpüssikuulid, millest tina tuleb enne välja sulatada. Edukalt võib tarvitada ka 1,5—2-tolliseid naelu. Nael asetatakse noole otsa keskusse. Selleks tuleb noolele peenikese puuriga auk sisse puurida. Et nael kindlamini püsiks oma pesas, tuleb noole ots naela kohalt vasktraadiga tugevasti ümber põimida.

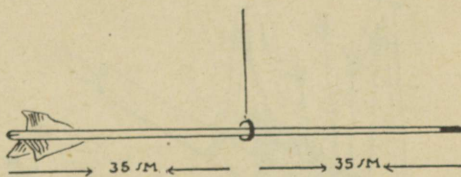
Naela otsa teeme viiliga teravaks (joon. 18). Kui nool on valmis, võib selle oma maitse kohaselt ära värvida. Soovime igal laskuril oma nooled märkida mõne eritunnusega, mis võimaldab laskeharjutustel ja -võistlustel neid kergemini teistest eraldada.

Noolte värvimiseks on soovitamam tarvitada õlivärve. Kui värv on kuivanud, katame selle läbi-
paistva piirituslakiga, mis kaitseb noole pulka ja liimi niiskuse eest.

Valmis nool koos teravikuga ei tohi kaaluda rohkem kui 25 grammi. Kui nool kaalub rohkem, tuleb seda klaasi abil igast küljest ühetasaselt voolida, et tähendatud kaalunormi kätte saada.

Joon. 18

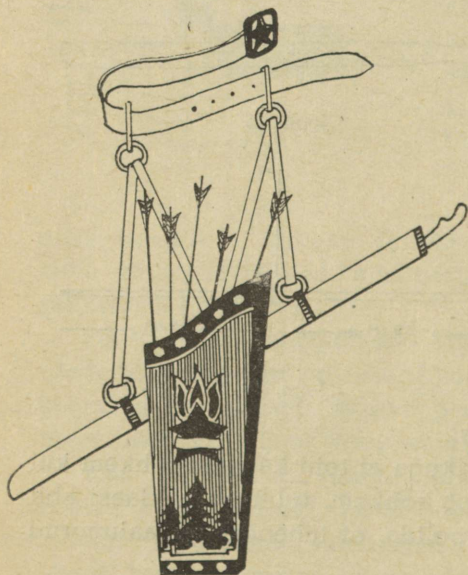

Joon. 19

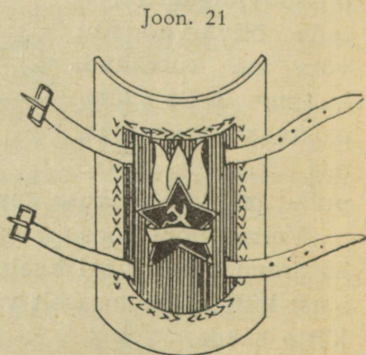
Noole juures on ka tähtis see, et selle teravikupoolne ots oleks raskem kui saba. Seda võib kontrollida, kinnitades noole keskelt niidi külge või asetades selle mõne terariista peale (joon. 19). Püüdke teha oma nooled nii, et nende kaal oleks ühesugune, sest vastasel korral on märkilaskmise kätteharrjutamine raske. Sel juhul kujuneb ka noolte lennukaugus mitmesuguseks, vaatamata sellele, et te olete laskmise juures vibu ühtlaselt pingutanud.

VIBU JA NOOLETUPP

Meil on olemas vibu ja tosin nooli. Neid on vaja hoida niiskuse eest. Selleks tuleb muretseda vibule ja nooltele erilised tuped. Nooletupe võib valmistada tugevast papist, see riidega üle tõmmata ja värnitsaga läbi immutada. Nooletupe võib ilustada rahvuslike mustritega ja organisatsiooni märgiga.

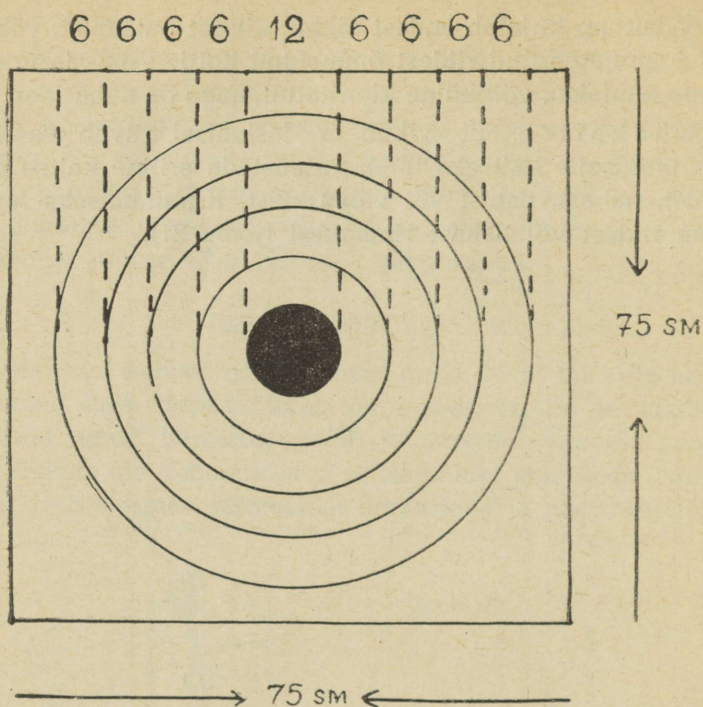
Joon. 20

Joon. 21

Vibutupp kujutab endast pikka, kitsast puldanist, vahast või impregneeritud riidest õmmeldud kotti. Vibu- ja noole- tuppe kantakse vöö külge kinnitatult, nagu on näha joon. 20.

Käekaitse. Et vibunöör laskmisel riivab vasakut kätt, siis selle kaitseks tuleb valmistada eriline kaitse puldanist, nahast, papist või vahariidest. Kinnitamiseks tarvitame riidest või nahast rihmakesi (joon. 21).

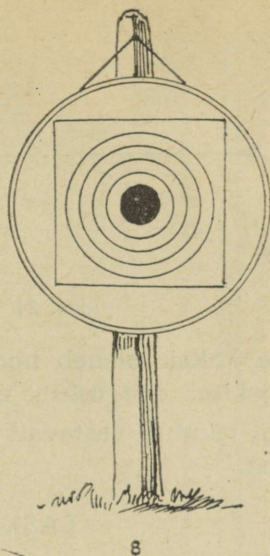
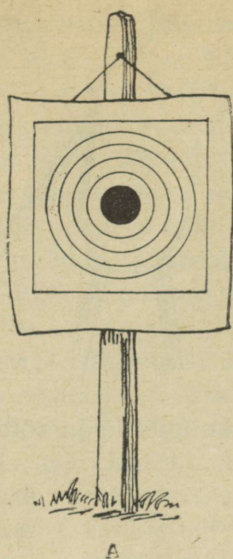

Joon. 22

MÄRKLAUD JA LASKERADA

MÄRKLAUD

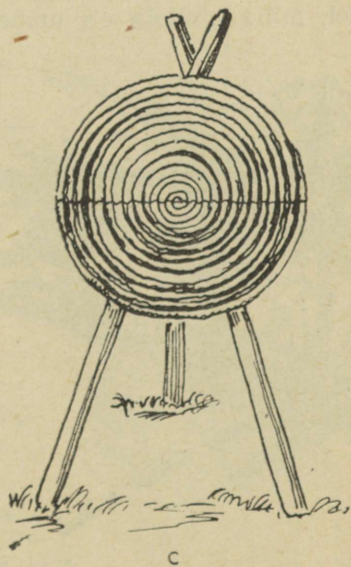
Vibu harjutuslaskmised võivad toimuda 10—25-meetriliselt distantsilt. Märklauda suurus võiks olla 75×75 sm. Selle valmistamiseks joonistame paberile musta sõõri, läbimõõduga 12 sm. Musta sõõri ümber joonistame suuremad värvilised ringid, laiusega 6,5 sm (joon. 22).

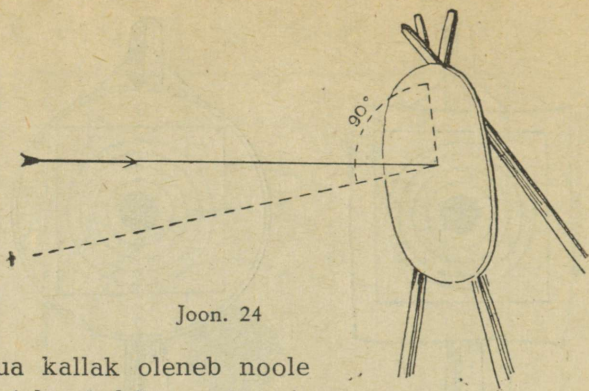

Joon. 23

Et nooled ei saaks vigastada, kinnitame märklehe mitte laua, vaid mõnest pehmest materjalist valmistatud eseme külge. Selleks võiks olla õlgedest punutud matt või kartulikott, mis täidetakse heinte või õlgedega (joon. 23).

Märklaud asetatakse vaia-dest kokkulöödud kolmjalale väikese kallakuga maapinna suhtes, nii et see asetseks ristloodis noole lennujoonega (mitte sihtjoonega) (joon. 24).

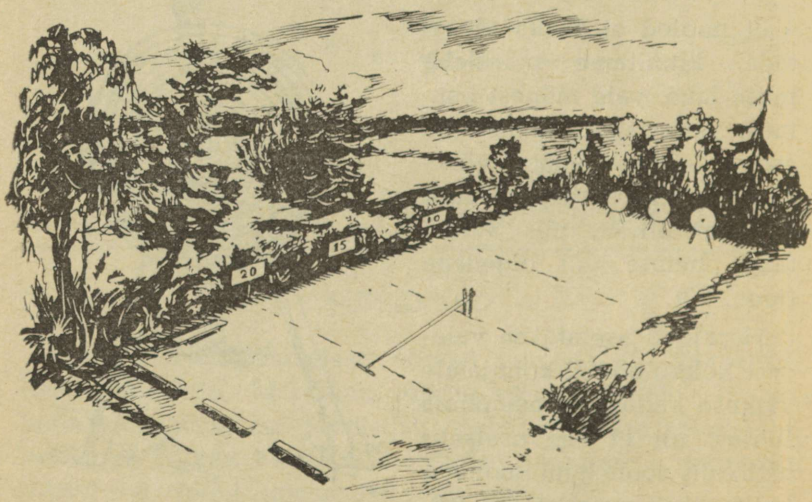

Joon. 24

Märklaua kallak oleneb noole lennutrajektori kõrgusest, mis omakorda muutub vastavalt laskekaugusele ja sõltub vibu pingejõust.

LASKERADA

Vibulaskeharjutusi on soovitatav teha erilistel laskeradadel, mille pindala on umbes 40×25 m. Laskerada peaks

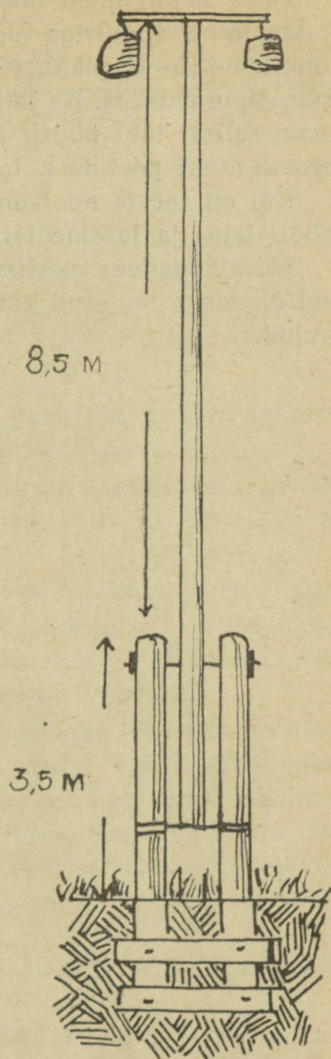
Joon. 25

olema ümbritsetud pöösaste või puudega, et nooled ei satuks väljapoole laskerada ja et oleks kaitse tuule mõjutuse eest (joon. 25).

Pärast märklaudade püstitamist märgime platsil 10-, 15-, 20- ja 30-meetrilised distantsid. Platsi tagalasse võib muretseda ka pingid pealtvaatajaile ja võistlejaile. Laskeraja keskele tuleb ehitada seadeldis, mille külge saaks kinnitada märkkujusid harjutamiseks vertikaalses sihis — nn. jahilaskmises.

Selle valmistamiseks läheb tarvis 10—12 m pikkune latt, kaks 5 m pikkust posti ja 20 sm pikkune, läbimõõduga 1,5—2 sm raudpolt mutriga.

Postid püstitame maasse 1,1 m sügavuselt, niisuguse vahemaaga teineteisest, mis võrdub lati jämedusega. Et postid seisaksid kindlamini, ühendame nende maa sees olevad osad kahe põiki laaukesega. Nüüd puurime postidesse augud 10 sm kauguselt ülemisest otsast. Samasuguse augu puurime ka latisse 3 meetri kaugusele alumisest otsast.

Joon. 26

Peale selle ühendame lati raudpoldi abil postidega ja keerame need mutriga tugevasti kinni. Lati ülemisele otsale kinnitame 2 m pikkuse põikliistu konksudega, märklaua külgeriputamiseks. Ka lati alumisse ossa puurime augu, pistame sellest läbi nõöri, ja andes latile vertikaalse asendi, seome nõöri postide külge kinni.

Kui on tarvis nooli märklauast välja noppida, arutame nõöri lahti ja laseme lati alla.

Märklaudadeks vertikaallangemisel võivad olla heinte või õlgedega täidetud kotikesed (joon. 26) või ka vastavad kujud.

MIDA PEAB TEADMA

IGA VIBULASKUR

ESIMESEKS ÜLESANDEKS ON MÄRGI TABAMINE

Et saada heaks vibulaskuriks, peab iga pioneer tundma laskedistsipliini ja sellega seotud määrusi.

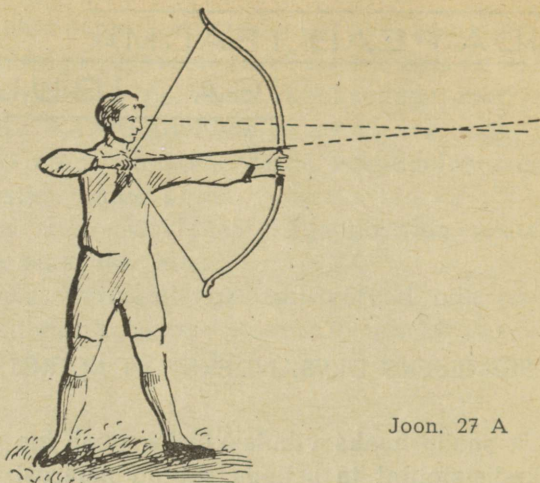
Esiialgu teeme endale ülesandeks tabada märki, mis kujutab endast heintega täistopitud kotti 15, 20 ja 25 m kauguselt.

Laskmise ajal seisab laskur vasaku küljega märklaua poole. Jalad peavad asetsema nii, et kontsade vahe oleks 20—30 sm. Keharaskus olgu mõlemal jalal ühtlaselt. Jalakannad peavad asuma ühel sirgjoonel (joon. 27).

Laskur fikseerib vibu vasaku käega käepidemest kinni hoides. Parema käega asetatakse noole saba vibunööri keskele nii, et nool mööduks vibupuu parempoolsest küljest. Laskur, asetades noole vibule, haarab parema käe sõrmedega vibunööri ja noole sabast kinni ning aeglaselt vibu vertikaalses asendis üles tõstes ja pingutades sihhib noole märgi pihta.

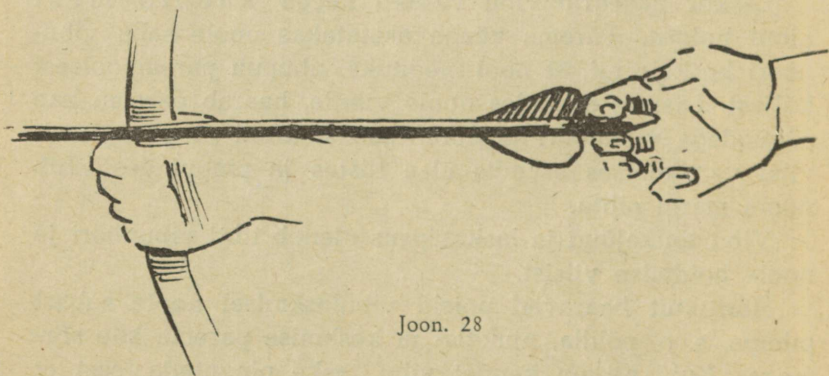
Vibu tõukejõud ja lasketäpsus oleneb tihti vibunööri ja noole hoidmise viisist.

Harilikult haaravad poisid vibulaskmisel noole sabast pihuga, s. o. pöidla, nimetis- ja keskmise parema käe sõrmega. Kuid nii on kanget vibu raske pingutada, sest et

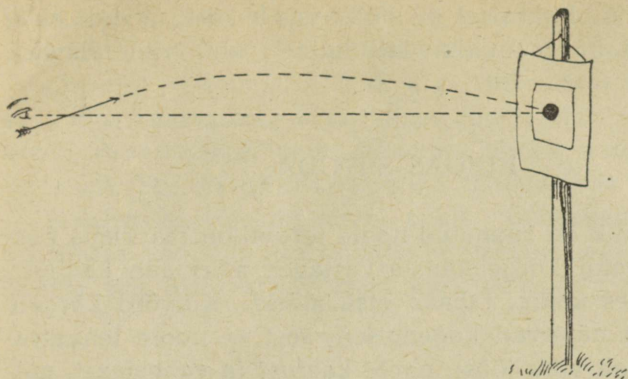

Joon. 27 A

sõrmed libisevad kergesti noolelt ära. Palju hõlpsam on pingutada vibu järgmisel viisil: vibunöör haaratakse kolme esimese sõrme otsaga ja noole saba pigistatakse nimetis- ja keskmise sõrme vahele (joon. 28).

Joon. 28

Joon. 27 B

Kuigi see viis tundub esialgu ebamugavamana, kohane-
takse sellega siiski ruttu. Nii siis parem käsi pingutab vähe-
haaval vibunööri ja vasak käsi hoiab vibu vertikaalasendis
ja juhib noolt märklaua sihis.

KUI PALJU PINGUTADA VIBUNÕORI

•Iga laskur määrab kogemuste varal endale tarviliku
mõõdu. Kuid üldine määrus on järgmine: vibunööri pingu-
tatakse kuni poole sabani ja seni, kuni parema käe põial ei
puuduta parema kõrva lesta, lõuga või põske (joon. 29).
Iga laskur teeb nii, kuidas see tal on hõlpsam, kuid pinge-
jõud peab alati olema ühtlane. Vasak käsi peab alati laske-
silmapilgul olema täielikult välja sirutatud.

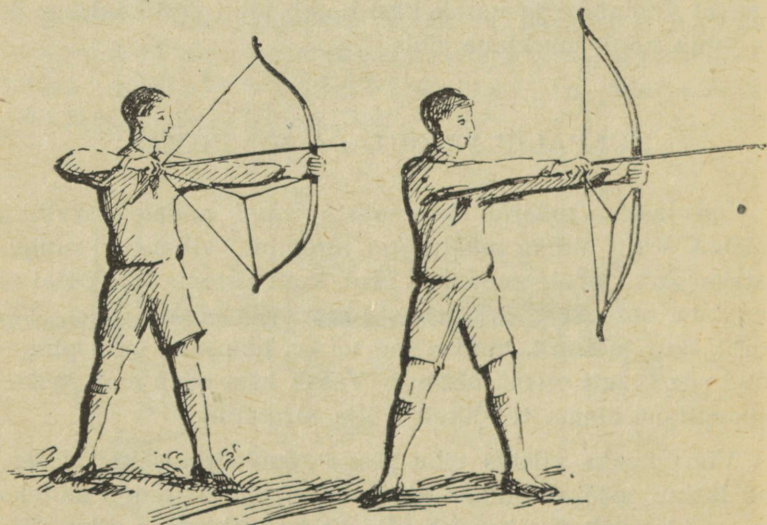
Väga heaks viisiks vibu pinge reguleerimiseks on see,
kui laskur määrab endale kindlaks vibunööri pinge näiteks
65 sm ulatuselt ja ühendab vibunööri keskuse ja vibu käe-
pideme peenikese, kuid niisama tugeva pika nõoriga.

Et see nööri laskmisel ei lööks vastu kätt, ühendatakse nööri keskkohast lennukimudeli kummi abil vibu alumise serva otsaga (joon. 29).

KUIDAS SIHTIDA

Laskuri pilk on suunatud noole teravikult märklaua keskusse või veidi kõrgemale, arvestades märklaua kaugust, et nool, tehes kaare, tabaks otse märki. Kuivõrd kõrgele sihtida, seda näitavad kogemused, sest et noole lennutrajektor oleneb vibu jõust, noole kaalust ja vahemaast, millelt toimub laskmine.

Noole peab sihtimisel käest lahti laskma kohe, kui parem käsi puudutab näiteks põske. Lahtilaskmine peab toimuma mitte järsult, õgvendades parema käe esimesed sõrmed, mis hoidsid vibunööri ja noolt. Käte ja keha asendit pole soo-

Joon. 29

vitav muuta isegi pärast laskmist, seni kui nool ei ole tabanud märki, et kontrollida oma võimalikke vääratusi.

Kogu see tegevus, s. t. õige kehaasendi võtmine, nööri ja noole haaramine, vibu vinna tõmbamine, sihtimine ja noole vabastamine, peab toimuma täiesti automaatselt ja ühtlaselt. See kindlustab noolele tabavuse ja õige lennu.

Pioneerilaagreis on suvel peale vibulaskeharjutuste ja võistluste soovitatav korraldada mitmesuguseid vibuspordimänge, mis tõstavad noorsoo huvi vibuspordi vastu.

VIBULASKEVÕISTLUSED

JA VIBUMÄNGUD

Vibu võistluslaskmised jagunevad kolme liiki: tabavusele, kaugusele ja kiirusele.

LASKMINE TABAVUSELE

Sellistel võistlustel olenevad lasketingimused laskurite osavusest ja ettevalmistusest. Algajaile on küllaldane vahe-
maa 10 m standardmärklaua pihta 10 noolega, mida lubatakse lasta neljas sarjas, see tähendab, et laskurid teevad, liikumata kohalt, 2 korda 3 lasku ja 2 korda 2 lasku. Sarjade laskmise vahel võib laskur käia märklaua juures, et sealt nooled ära tuua.

Laskmine võib toimuda ka määruse järgi, mille koostavad pioneeride laskeinstruktorid.

LASKMINE KAUGUSELE

Vibu ja noolte käsitsemine ja kehaasend laskmisel kaugusele on kõigile laskureile vaba. Igal laskuril lubatakse lasta 3 noolt.

Esimesele kohale võistlustes tuleb see, kelle nool on lennanud kõige kaugemale. Vaba laskeasend võimaldab laskmisel tarvitada kangeid vibusid ja pikki nooli. Laskmine võib toimuda selililamangus, mis võimaldab laskurile vibunööri pingule tõmmata kahe käega. Vibu asetatakse

käepideme osaga jalatalla alla ja kinnitatakse paelaga jala külge nii, et see laskmisel ei väärataks (joon. 30).

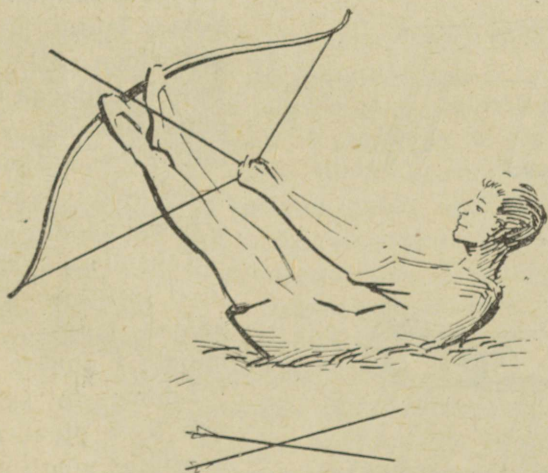
Üleliia kangeid vibusid ei ole soovitatav tarvitada, sest vajaliku oskuse juures võib ka harilikku vibuga saavutada häid tulemusi.

LASKMINE KIIRUSELE

Laskur võtab laskeasendi ja hakkab laskma, saates nool noole järele õhku, püüdes seda teha võimalikult kiiresti ja korralikult, nii et nooled lendaksid hästi kõrgele. Laskmine tuleb lõpetada, kui üks väljalastud nooltest on maha langenud. Hea vibulaskur võib korraga õhus hoida üht-aegu 4—5 noolt. Rekordiks on kuni 7 noolt.

VIBUMÄNGUD

Võistlus punaste ja siniste vahel
Kahe pioneerirühma vahel loositakse välja värvid:
punane ja sinine.

Joon. 30

Laskerajal märklaudade joonel seatakse üles ühe meetri kõrgusele maast laual punased ja sinised 5×10 sm suurused pakukesed 0,5-meetriliste intervallidega.

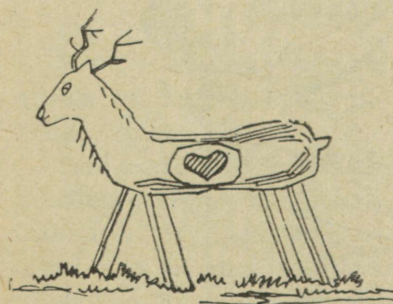
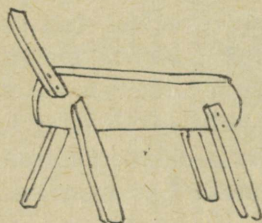
Mõlemavärvilisi pakukesti on niisama palju kui laskureid. Punased asuvad „tuleliinile“ siniste pakukeste vastu ja sinised punaste pakukeste vastu. Vile või käskluse peale „Tuld!“ algab laskmine „vaenlase“ pakukeste pihta.

Laskmine lõpetatakse signaaliga, kui üks rühm on kõik võõrad pakukesed noolte tabamisega ümber lükanud. Noolte arv ja võistluse aeg pole piiratud. Võitjaks tuleb see rühm, kes esimesena lükkab ümber vastase pakukesed.

Lastakse 10 m vahemaalt.

J a h i m ä n g

Seda mängu sobib mängida pioneerilaagris. Kõigepealt tuleb meisterdada kas metskitse või mõne muu metsloomakuju.

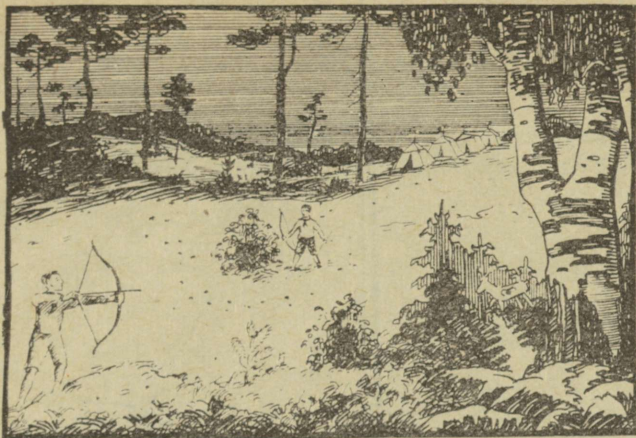

Joon. 31

Metskitse luukere lööme kokku lauast ja kepikeskest (joon. 31), tõmbame selle kotiriidega üle ja toipime siis õlgi või heinu täis. Kitse küljele joonistame valge ovaalsõõri ja sellesse punase südame.

Tabamine südamesse toob laskurile 10 punkti, valgele pinnale 5 punkti, mujale 1 punkti.

Jahimeeste salk koosneb 5—6 pioneerist. Pioneerijuht võtab „kitse“ ja peidab selle metsa, jättes enda järele „kitsejäljed“

Joon. 32

kas ajalehepaberitükikeste näol või, kui on liivane pind, siis kepikriipsud. Viimasel juhul peab „kits“ minema mööda liivast pinda ja mitte mööda põõsaid ja rchtu, et jäljed ei kaoks.

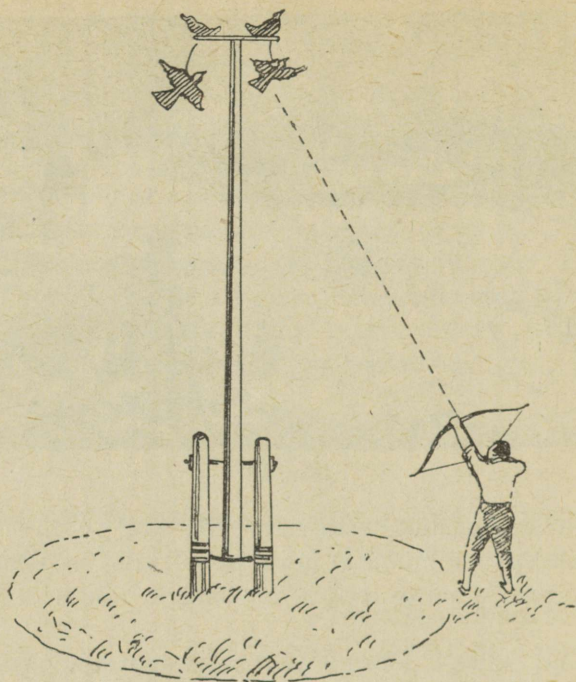
Peitnud „kitse“, pöördub juht salga juurde tagasi. „Kitse“ peitmiseks antakse juhile 15 minutit aega.

„Kitse“ otsimine algab jälgede järgi. Jahimees, kes esimesena märkab „kitse“, saab 20 punkti ja tal on õigus esimesena lasta üks nool „kitse“ pihta. Teised loosivad endi vahel laskejärjekorra ja lasevad igaüks ühe noole.

Kui keegi tabab „kitse“ otse südamesse, „kits“ loetakse tapetuks ja laskmine lõpetatakse. See, kes tabab „kitse“ südamesse, ei võta osa järgmisest jahimängust.

Mängumäärused näevad ette, et laskmine ei toimuks ligemalt kui 10 sammu „kitsest“.

Et jälgi segada, peidetakse „kits“ mitmesuguste keerdkäikudega (joon 32). Mängu huvides on soovitatav „kits“ peita nii, et jahimehed silmaksid „kitse“ mitte ligemalt kui 25 ja mitte kaugemalt kuni 50 sammu tagant.

Joon. 33

Linnujaht

Eespool soovitasime valmistada laskerajal erilise lati vertikaallaskmise harjutamiseks. Nüüd kasutame teivast linnujahi-mänguks.

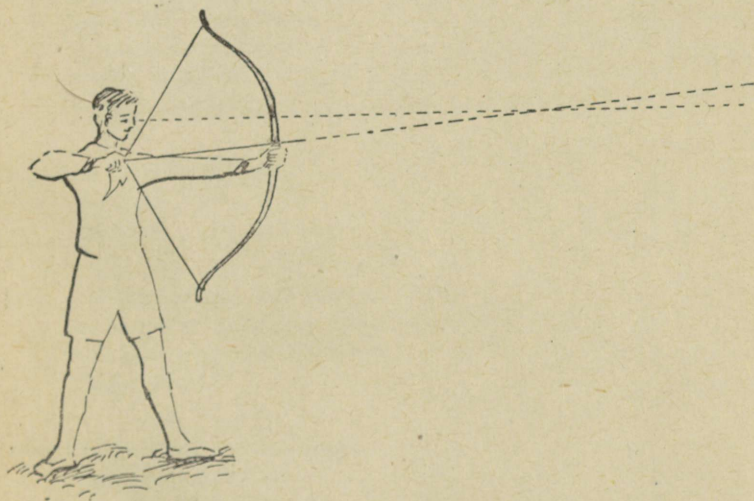
Valmistame kaltsudest mõned linnukujud. Kõige suurema neist kinnitame teiba otsa, kaks väikest põikliistule ja kaks riputame konksude külge otstele (joon. 33).

Teiba ümber tõmbame ringi, mille raadius on 5 m. Astumine ringi on keelatud.

Loosimise teel tehakse kindlaks laskurite järjekord. Igale laskurile antakse kaks lasku. Laskmisel nimetab laskur kuju,

mida ta tahab tabada. Kui laskur tabab kuju, mida ta ei nimetanud, tabamist ei loeta. Tabatuks loetakse see kuju, millesse nool jäi peatuma. Võidab see, kelle tabavus on suurem.

Kõigi mängude puhul on soovitatav, et pioneerijuht valiks mängijate hulgast nn. vahendajad, kes tegutseksid kohtunikena.

SISUKORD

	Lk.
Eessõna	5
*	
Vibu valmistamine	7
Puuvibu valmistamise eeltööd	7
Missugused puud sobivad vibu valmistamiseks	7
Vibu valmistamine kahest osast	8
Kuidas liita vibupooli	10
Vibunööri valmistamine	13
Noolte valmistamine	14
Noolte teravikud	19
Vibu ja nooletupp	20
*	
Märklaud ja laskerada	22
Märklaud	22
Laskerada	24
*	
Mida peab teadma iga vibulaskur	27
Esimeseks ülesandeks on märgi tabamine	27
Kui palju pingutada vibunööri	29
Kuidas sihtida	30
*	
Vibulaskevõistlused ja vibumängud	32
Laskmine tabavusele	32
Laskmine kaugusele	32
Laskmine kiirusele	33
Vibumängud	33

Kaas ja joonistused autorilt

Vastutav toimetaja Aadu Adari
Keeleline toimetaja Ljuba Randman

Ladumisele antud 7. VIII 1947. Trükkimisele antud 2. IX 1947.
Trükiarv 10 200. Paber 56 × 79, $\frac{1}{16}$. Trükipoognaid 2,5. Trükitähti trüki-
poognas 32 832. Arvutuspoognaid 1,9. MB-05692. Tellimise nr. 1207.
Trükikoda „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 49.

Александр Мелдро: „Стрельба из лук“.
На эстонском языке.

Rbl. 1.50

660